CHILE-BULLETINEN

Nr 1, 1974 Pris 2 kr

Terror i Bolivia · Brasiliens militära strategi · Juntan tar över universiteten · Militären och ekonomin

Även publicerad i.globalarkivet.se

VICTOR JARA, POET

Victor Jara, en av de främsta företrädarna för den chilenska folkmusiken, mördades av fascisterna på nationalstadion i Santiago. På en festival under september—oktober i Havanna 1972 sa han bl. a.: "När revolutionen kommer måste man vara beredd. När den stunden kommer, måste man lägga ifrån sig gitarren och ta upp geväret". Jara fördes fängslad till Nationalstadion i Santiago. Vittnen berättar att Jara genast började sjunga revolutionära sånger. Han misshandlades svårt och hängdes slutligen upp för att hans kropp skulle utgöra en varning till de andra fångarna. Jara hann skriva en sista dikt innan han avled av tortyren. Dikten smugglades ut av medfångar.

Det demokratiska Chile

(Dokument)

Dikt skriven på Chiles stadion av Victor Jara

Fem tusen är vi här
i denna lilla del av staden.
Fem tusen är vi, hur många
sammanlagt,
i städerna och hela landet?

Enbart här
tio tusen händer som skulle så
och få fabrikerna att gå.

Så mycket folk med hunger, köld,
panik och smärta, förnedring,
skräck och vanvett.

Sex tusen av de våra gick förlorade
under den stjärnströdda himlen.

En död, så sönderslagen
som jag aldrig trodde en människa
kunde bli.

Fyra andra sökte befrielse
från alla fasor,
en hoppade ut i tomheten,
en annan körde huvudet
i muren,
alla med blicken fast i
döden.

Vilken fasa väcker inte
fascismens ansikte.

Att fullfölja sina planer
med förslagen precision,
utan att ta hänsyn till något,
blodet som för dem blir medaljer,
slaktandet deras hjältedåd.

Min gud, är detta den värld
du har skapat?
För detta de sju dagarna av
förundran och arbete?

Inom dessa fyra murar finns blott
ett enda datum
som inte förflyttas,
som långsamt kräver allt fler döda.

Med ens slår mig samvetet
och jag ser blott detta datum
utan pulsslag,
men med maskinernas puls och
militärerna som visar upp
en husmoders blida ansikte.

Och Mexiko?
Och Kuba? Och hela världen?

Må de ropa ut denna skymf.

Här är vi tiotusen händer
som inte längre gör någonting.
Och hur många är det i hela landet?
Blodet från kamrat Presidenten
hamrar hårdade än trumvirvlar
och eld från maskingevär.
Så skall vår knutna näve hamra
på nytt.

Sång

Jag sjunger att du föds med smärta,
sjunger med skräck i mitt hjärta.
Jag sjunger om det som skall komma
med fruktan så som jag dör i fruktan.

Att se mig bland alla de ögonblick
som drar förbi mig i oändlighet
med skrik och skräckens eländighet
är allt jag kan nå med min sång.

Det jag ser och aldrig förr har sett,
det jag känner och det jag hoppas
är det enda som nu kan knoppas.

Även publicerad i.globalarkivet.se

...och juntan fortsätter sin terror

Santiago (Arauco)

Enligt uppgifter som emottagits i huvudstaden, besköts civila av trupper från Traiguenregementet med kulsprutor efter att ha lockats ut på gatorna. Det framstår som troligt att myndigheterna i detta område låtit sprida falska meddelanden över lokalradion att delar av militären gjort resningsförsök för att hämnas president Allendes död. När så bönder och arbetare samlats för att göra gemensam sak med "de revolterande militärerna", möttes man i stället av kulspruteeld. Den enda avsikten tycks alltså ha varit att provocera anhängare till UP, skrämma dem genom att lönnmörda och visa att man regerar med terror.

Valparaiso (Arauco)

Industrin för prefabricerade byggnadsmaterial, KPD, som är belägen i staden El Belloto i Valparaisoprovinsen, skall överlämnas till ett privat företag och omformas till aktiebolag av kapitalistisk modell, allt enligt informationer från arbetarna och en militär talesman, kapten Vargas Herrera. Vid ett möte som hölls under veckan 17—22 september, försäkrade den militäre talesmannen att "varje arbetare kommer att känna arbetsglädje över att få bli delägare i KPD och i en nära framtid kommer var och en av er att få möjligheten att äga en del av aktierna i detta företag".

KPD-industrin var en gåva från det sovjetiska till det chilenska folket och var avsedd att mildra de katastrofala effekterna av jordbävningarna i Valparaisoområdet i juli 1971. KPD-anläggningen tillhörde den statsägda sektorn av den chilenska ekonomin.

Valparaiso (Arauco)

KPD-industrin arbetar nu med endast 20 % av sin kapacitet. Denna siffra uppmättes under veckan 8—12 oktober och offentliggjordes av fabrikens fascistiska ledning. Produktionsindex före kuppen den 11 september skulle enligt planen var 45 %. Dessa siffror är beräknade i förhållande till en motsvarande anläggning i Sovjet. Olikheter mellan produktionsnivåerna under UP-regeringen och motsvarande anläggning i Sovjet kan förklaras med bristen på råmaterial samt med det faktum att arbetarna fortfarande höll på att instrueras och hjälpas tillrätta av de sovjetiska teknikerna fram till den 11 september. Efter kuppen avbröts denna träning och hjälp när de sovjetiska teknikerna kastades ut från Chile.

Talca (Arauco)

I bergsområdena i provinserna Curico och Talca finns en opererande gerillagrupp bestående av bönder, f d regeringsfunktionärer samt desertörer från armén. Basen till denna gerilla utgörs dock av bönder och medlemmar ur UP. Gruppen började direkt efter nyheten om kuppen att företa operationer. De första sammandrabbningarna skedde nära Curico och Talca. Därefter drog man sig tillbaka i säkerhet till andra områden. Armén sände en styrka på 60 soldater för att bekämpa gerillan, som dock lyckades döda och skada 20 soldater. De återstående 40 soldaterna valde att gå över till gerillan och överlämna alla vapen för kampen.

Valparaiso (Arauco)

I Valparaiso finns en mycket stark motståndsrörelse. I detta område finns två gerillatyper; en stadsgerilla och en landsbygdsgerilla. Stadsgerillan har till uppgift att anfalla militärposteringar i bergen runt Valparaiso och nära hamnen. Landsbygdsgerillan anfaller polisen på landsbygden samt militära patruller och konvojer. I Valparaiso har polisen sett sig tvungen att reorganisera sina styrkor som är koncentrerade i sina centrala "comisarias". Detta gäller även de baser som är belägna runt staden och vid hamnen. Dessa baser har evakuerats och personalen förflyttats till de centrala delarna av Valparaiso. Man har förstärkt dessa baser med sandsäckar. Skyttegravar har grävts och man har sett till att det är fritt skottfält över gatorna. Trupper från marinen och infanteriet har arbetat intensivt med att gräva skyttegravar och utplacera minor runt bostadskvarteren. Sådan är situationen just nu vid vapendepån vid Las Salinas samt vid Sjökrigsskolan, Specialskolan, forten i Silva Palma, Borgon och Papudo. Samma åtgärder har vidtagits vid de marina anläggningarna vid Canal Beagle, Canal Chacao, Santa Inez och Las Calinas. Alla dess försvarsåtgärder är vidtagna som svar på Folkförsvarets systematiska decimerande av fascisttrupperna. Liknande är situationen på landsbygden. COP's operationsområde täcker i detta fall en sektor av kusten från Laguna Verde i söder, Casablanca i sydost till Dormida-Tiltil i norr. Fram till den 15 oktober har infanteri och stormtrupper opererat i bergen utan större framgång. Det enda dessa reguljära trupper och poliser kunnat göra utan alltför mycket besvär har varit att kontrollera busspassagerarna på vägen mellan Santiago och Valparaiso.

Valparaiso (Arauco)

Tisdagen den 9 och onsdagen den 10 oktober företogs en attack mot marinstyrkor vid Chorillo och El Salto i närheten av Vina del Mar. COP omringade och besköt under en halvtimme en polispostering som nu återtagits av marinstyrkor ur den chilenska armén. I Chorillos uppehåller sig många marinofficerare som nu skyddar sig med hjälp av sina vanärade trupper. Det uppges att dessa "amiraler på barkbåtar" i sin rädsla och osäkerhet påbjudit att officerarnas söner borde avlägsna alla märken från överklasskolor och andra kännetecken från sina skoluniformer.

Även publicerad i.globalarkivet.se

nyheter och dokument

Bojkott mot chilenska varor (London)

Stuveriarbetarna vid hamnen i Liverpool vägrar att lossa båtar från Chile, uppgav Transportarbetarförbundet den 13 november.

Liverpool, den främsta importhamnen för varor från Chile, är den enda engelska hamnen som berörts av denna aktion. För tillfället har inte åtgärden givit någon större effekt då inga båtar anlänt från Chile.

Hur som helst skulle denna aktion kunna få viktiga konsekvenser för engelsk export till Chile om bojkotten förlängs. Liverpools stuveriarbetare var tydligen de enda som följt Transportarbetarförbundets upprop om en bojkott på internationell nivå som en protest mot den nya militärregimen i Chile. Dessutom beslutade Liverpools kommunalfullmäktige att inte köpa fler chilenska varor.

Storbritannien importerar årligen 100 000-tals ton chilensk koppar varav det mesta kommer genom Liverpools hamn. Bojkotten framkallade en reaktion på Londons kopparmarknad där en stabilisering av priset på denna metall var väntad. Den 13 november gick priset per ton upp från £ 861 vid öppnandet, till £ 866 vid middagsstängningen.

Chilensk last bojkottad av hamnarbetare i San Francisco

Ett enhälligt beslut om bojkott av chilensk last fattades av hamnarbetarna i San Francisco den 3 november.

Utmed hela Stillahavskusten överväger fackföreningarna att anta liknande resolutioner.

Bojkotten ska enligt resolutionen vara "tills dess att fackföreningarna, deras medlemmar och ledare återfår sina fulla rättigheter och en amerikansk delegation av fackföreningsmän tillåts besöka Chile för att själva bedöma fackföreningarnas och deras medlemmars status i Chile."

Mapucheindianerna massakrerade

En chilensk kvinna från den del av Cautinprovinsen som bebos av Mapucheindianerna (50 km söder om Santiago) har lämnat följande rapport till NICH (Non-intervention of Chile):

"Tre dagar efter kuppen pratade jag med en tysk vid namn Gustavo Hott. Han pratade öppet med mig och berättade att han lånat ut sin bil till några ortspoliser och att de på natten gett sig av i uppdrag att mörda indianer. Vapen och uniform hade han fått av poliserna."

"Han urskuldrade sig med att Mapuches var beväpnade och gjorde motstånd mot juntan."

"Jag vet att dessa indianer bor i usla kojor och sliter och släpar bara för att hålla sina stora familjer vid liv."

Han berättade in i detalj hur indianerna rycktes ut ur sina hem, mördades och kastades i Tolténfloden. Ett fåtal greps, misshandlades och föstes in i lastbilar."

"I staden såg vi indianerna stå där på lastbilarna, bundna, belagda med munkavle, hopträngda som boskap och bevakade av ett dussintal poliser med maskingevär. För att få uppgifter och namn på anhängare av Allendes regering utsattes indianerna för tortyr. De mördades alla till sist. Många av dem fördes ut på landet för att skjutas och kropparna, dom lät man bara ligga kvar utmed vägkanten."

"Det är bara ett fåtal män kvar i indianbyarna, eftersom alla män över 13—14 år förts bort och mördats."

"För att rättfärdiga mördandet sa Hott att indianerna var improduktiva och att det redan fanns för mycket folk i Chile".

CIA medger inblandning i Chile

"USA överser i själva verket med massavrättningar och massarresteringar i Chile." Enl. Washington Post (21 oktober 1973) framgår detta tydligt av de vittnesmål som hållits i hemlighet med höga tjänstemän inom CIA.

CIA-chefen William Colby och en assistent, Fredrik Davis, medgav också "infiltration inom alla större politiska partier i Chile, stöd åt regeringsfientliga demonstrationer och finansiering av oppositionspress (under Allenderegimen)", fortsätter Washington Post. Artikelförfattaren är Tad Szulc, f. d. Latinamerika-korrespondent för New York Times.

Artikeln är baserad på en utsmugglad kopia av Colbys och Davis' vittnesmål den 11 oktober inför Representanthusets underkommitté för Mellan-Amerikanska angelägenheter (Inter-American Affairs).

Colbys vittnesmål innehåller bl. a. "helt nya avslöjanden om CIA:s roll under de ekonomiska förhandlingarna mellan Washington och Santiago årsskiftet 1972—73 när chilenarna förtvivlat sökte en uppgörelse."

Han berättade att CIA:s agerande i Chile syftade till "att påskynda den ekonomiska krisen och därigenom forcera fram en inhemsk opposition mot Allendes Folkfront."

USA-banker bistår juntan

På mindre än tre veckor efter kuppen hade Amerikanska Bankföreningen ordnat ekonomiskt bistånd till militärjuntan. J. Henry Schroder-banken spelade i dessa tidiga kontakter en nyckelroll.

Enligt El Mercurio (dagstidning i Santiago) den 29 september, skulle bankens vicepresident, William Bethone, komma till Chile inom kort för samtal med regeringen och privata banktjänstemän om återupptagande av kreditförbindelserna.

Som talesman för bankföreningen är Schroder-banken väl lämpad. Det är visserligen inte en stor bank, men den är nära lierad med större banker och företag.

I dess styrelse sitter Allen Dulles, f. d. chef för CIA. Tillsammans med Rockefellerintressen har banken bildat ett dotterföretag och Avery Rockefeller är styrelsemedlem i banken.

Banken har också erfarenheter av samarbete med tidigare fascistregeringar. Mellan 1934 och 1941 förmedlade banken tyska obligationslån i egenskap av officiellt utsett ombud för tyska staten. 1941 upphörde verksamheten efter tvångsingripande från amerikanska regeringen. Men sina "överläggningar" med tyska affärsintressen upprätthöll banken under kriget.

Under de två månader som gått sedan kuppen har privatbanker i USA och Kanada lånat juntan 194 miljoner dollar, omtalar New York Times.

Brasilien: amerikansk biståndskanal?

När president Nixon sa, "den väg Brasilien går, kommer resten av kontinenten att gå", hade han rätt i fråga om Chile. De chilenska generalerna har förklarat att de tänker följa den brasilianska utvecklingsmodellen: dvs snabb industrialisering på bekostnad av folkets behov, kombinerad med våld och politiskt förtryck.

Utan utländskt bistånd kommer den chilenska militären inte att nå det målet. Medan USA redan börjat leverera en del av detta bistånd, räknar juntan med att Brasilien ska åta sig huvudansvaret för omorganisationen av den chilenska ekonomin.

Omedelbart efter kuppen meddelade det brasilianska handels- och industridepartementet att 40 000 ton socker skulle

Även publicerad i.globalarkivet.se

skickas till Chile. Och nyligen beviljades Chile en kredit på 46 miljoner dollar för köp av fordon och reservdelar. Lånet diskuterades under ett besök i Brasilien av chefen för den chilenska riksbanken, Eduardo Cano.

Dessutom tänker Brasilien öppna en specialkredit åt Chile på 800 000 dollar så att Chile kan köpa produkter som Brasilien ställer ut på den internationella handelsmässan i Santiago nästa månad.

Den amerikanska regeringen kommer troligtvis att förmedla bistånd till Chile via Brasilien för att verka mindre engagerad för juntans sak. Vi måste fortsätta och kräva ett stopp på allt militärt och ekonomiskt bistånd till Chilejuntan, och det gäller också all hjälp som kamoufleras genom att passera genom Brasilien.

Strömmar av vapenhjälp

En brittisk överskeppning av vapen och militärplan har framkallat våldsamma protester i det brittiska parlamentet mot regeringens samarbete med den chilenska diktaturen, omtalar Prensa Latina.

Juntan sägs också ligga i förhandlingar med den engelska regeringen om tanks.

Kanada, som förbehållslöst stödde den amerikanska kopparblockaden och kreditåtstramningen, har träffat ett avtal på 5 miljoner dollar med juntan om 6 Havilland-plan.

USA har gett juntan 3 fältsjukhus på begäran av den amerikanske ambassadören i Chile, Nathaniel Davis, omtalar Prensa Latina.

Detta är det andra fallet av amerikanskt bistånd till diktaturen efter tre år av nästan ingen hjälp till Allenderegimen. Det andra bidraget var en kredit på 24 miljoner dollar för köp av amerikanskt vete.

Kongressen kan stoppa framtida bidrag om en stark opinion låter höra av sig till kongressledamöter och senatorer.

General Pinochet har tagit emot ledarna för de krist-demokratiska koppargruvearbetarna från El Teniente, där det under UP:s tid förekom strejker vid ett flertal tillfällen. Strejkerna fick allvarliga följder för landet, eftersom kopparn utgör 80 % av den chilenska exporten. Samtidigt är koppargruvearbetarna i El Teniente landets bäst betalda arbetare. Strejkerna i juni och juli, som var av rent politisk karaktär och med målsättningen att förbereda Allenderegeringens fall, hade orsakat inkomstförluster på 40 miljoner dollar. Ovannämnda fackförbund har nu erbjudit militärjuntan koppararbetarnas stöd till dess nationella "återuppbygnadspolitik". Även vid Chuquicamatagruvan har de kristdemokratiska fackförbunden erbjudit juntan sitt stöd. Där har arbetarna "spontant" erbjudit att offra arbetsdagar till den nationella återuppbyggnaden.

(Liberation 23.10)

Curriculum Vitae för USA:s ambassadör i Chile, N P Davies:

1948: tjänsteman vid Pragambassaden, en av det kal-

1960—62 Caracas, då Venezuela är aktuellt som stödbas för invasionen vid Grisbukten.

1962—63: Santiago, VD för Peace Corps som avslöjades som spionhögkvarter.

1966—68: Medlem i Nationella Säkerhetsrådet.

1968—71: Guatemala, där de guatemaltekiska styrkorna, organiserade av amerikanska rådgivare och stödda av "Vita handen", en fascistisk terroristorganisation, pacificerar landet: tusentals döda.

1971: Ersätter ambassadören i Chile, E Korry, som kompromettterats genom ITT-affären.

1973: Hemkallad för konsultationer i Vita Huset och återvänder till Santiago dagen för kuppen.

(Liberation 24.10)

Ett flygplan från US Air Force samordnade fascisttruppernas alla operationer den 11 september. Flygplanet var av typ WB57S, med inskrivningsnummer 6313 298,6313289 under befäl av majorerna Duenas och T H Shull. Reservpiloter var kaptenerna M B Lemmons och D C Baird. Flygplanet, som är ett specialplan för spionageuppdrag och utrustad med de modernaste telekommunikationsapparaterna, fungerade den 11.8 som en verklig flygande telekommunikationsstation. Dess flygomkrets omfattade området från Mendoza (Argentina till La Serena-Puerto Monte i Chile. Enligt de fascistiska planerna var tre flygplatser till flygplanets förfogande. Planets bas var El Plumerillo, Mendozas flygfält. Planet började verka inom kuppmakarnas huvudsakliga operationsområde den 7.8. Det lyfte från El Plumerillo kl 13.00 och utförde två uppdrag den 7 och två andra den 10 september. Mellan den 11 och 13 försedde den de fascistiska militärerna med ett avgörande stöd. Den legala täckmanteln för samordningsaktionen var "Mission Airstream". Missionen underlättade kontakterna mellan marinen, flygvapnets och arméns radio.

(Arauco)

Enligt en argentinsk nyhetskälla kom 32 amerikanska plan två dagar före kuppen till flygplatsen i Mendoza där US Air Force har en egen, för argentinarna avstängd landningsbana. 17 av dessa plan lämnade därefter Mendoza och flög över den chilenska gränsen.

Patricio Alwyn, ordförande i kristdemokratiska partiet, talade i november på CDU:s kongress i Hamburg. Alwyn angrep de som i hans land "gjorde anspråk på att upprätthålla de demokratiska formerna", samtidigt som de var "Stalins och Ulbrichts andliga arvtagare". "Vi har kämpat mot totalitarismen", förklarade han, "och vi skall göra allt för att påskynda en återgång till demokratin i Chile". Därmot förkastade han inte med ett ord juntans agerande.

(Le Monde 21.11)

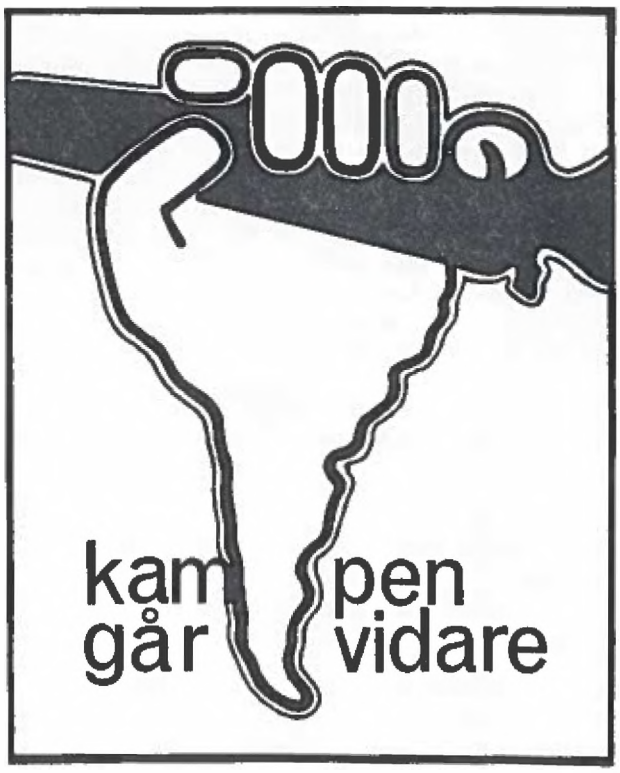

Även publicerad i.globalarkivet.se

Husundersökningar, mord, tortyr, utlänningshat...

MÖNSTRET FRÅN NA

—Upp med händerna, skrek armémajoren som kom in i bostaden. Han var beväpnad med kulsprutegevär och i full uniform — denna uniform som är standard i de väpnade styrkorna i alla länder i Latinamerika, liksom vapen, teknisk utbildning och militär ledning organiseras av Pentagon. De beväpnade karabinjärerna som följde honom hade maskingevär hotfullt riktade mot familjemedlemmarna i våningen.

— Det råder undantagstillstånd. Ingen får tala annat än för att svara på mina frågor, röt officeren igen. Hatet avspeglades i hans ögon, samtidigt som han tycktes nöjd med fiendens försvarslöshet. Och så började det tröga släpandet och dragandet i sökandet efter vapen; på toaletten, i möbler, under sängar, i kappsäckar och i varenda vrå. Resultatet? Ingenting. Inte ens en dolk eller kniv som skulle ha varit en bra förevändning för att avrätta familjens överhuvud omedelbart. Att de inte fann minsta spår efter vapen, ökade säkert patrullens agressivitet. Åtskilliga sådana patruller tränger sig med våld in i hemmen hos chilenare och utlänningar och på samma sätt som Gestapo under hitlertiden, sprider de fruktan och panik hos invånarna i republiken Chile.

— Och böckerna? Visst ja, böckerna! En soldat fick tag i Kapitalet av Marx.

— Och den här då, sade han och lade den på bordet, runt vilket hela familjen stod med händerna bakom nacken. Officeren läste titeln: Kapitalet. Kanske trodde han att det rörde sig om en bok till försvar för kapitalet och därmed kapitalisterna. Vad som med säkerhet skedde, var att boken passerade oförmärkt. Militärjuntans order är att det skall göras slut på alla marxister och all marxistisk litteratur. Det var okunnigheten hos dessa nya kommunistjägare i MacCarthys anda som räddade familjen. Men familjefadern visade sig vara av boliviansk nationalitet. Detta är ett nytt och mycket allvarligt motiv, eftersom kuppmilitärerna betraktar alla utlänningar, som slagit sig ned eller fått politisk asyl i Chile, som fiender till det chilenska folket.

— Varifrån är ni? Vad är ni? Är det här er fru? Är detta era barn? Summa tre, en redan verksam i ett yrke, näste studerande och även flickan studerande.

— Vad lever de av? Alla frågor besvaras lugnt, säkert och sanningsenligt.

Då officerens raseri i viss mån lugnats, beslöt han avsluta uppdraget.

— Det var allt, sade han och varnade: — Ni varken kan eller får ta emot någon. Vi återkommer och glöm inte att det råder undantagstillstånd.

Egentligen hade de tur, för i liknande fall brukade fadern anhållas och föras till stadion i Santiago, Estadio Nacional, som förvandlats till ett tortyrens koncentrationsläger, eller skjutas omedelbart för att de var utlänningar, särskilt bolivianer. Mer än hundra personer, män och kvinnar, unga och gamla av boliviansk nationalitet, fanns häktade på Estadio Nacional, åtskilliga andra på öarna Quiriquina och Dawson, i Arica och i fängelser över hela Chile. Andra har mördats, ytterligare andra uppges "försvunna".

Människojakten blev allt ursinnigare mot utlänningar från Bolivia, Uruguay, Argentina, Ecuador, Peru, Colombia, Guatemala, Panama, Kuba — och naturligtvis måste också progressiva chilenare krossas i blod och död. I själva verket rör det sig om ett förtryck över hela kontinenten. CIA spelar en viktig och avgörande roll i identifikationen och angivandet av utländska medborgare. Och så angivandet genom de s. k. "mumierna" och söner och döttrar till dem och andra personer som hoppas kunna hålla sig väl med militären genom att utpeka utlänningar, framförallt bolivianer, "indianer" som man kallar dem. Förtrycket lockar på detta sätt fram rasism och sjuklig chauvinism.

Exemplet gavs av kuppmilitärerna då de tvingade mer än två hundra personer, som inte uppehållit sig i Chile som politiska flyktingar ens, att lämna landet vid bolivianska gränsen. Bolivias fascistiska regim mottog de utlämnade med en stor present: männen stängdes in i koncentrationsläger som ställts iordning i förväg. Civila och militära agenter från detta land torterade och våldtog kvinnorna vid gränsen. De chilenska myndigheterna hade fråntagit dem deras personliga ägodelar och de bolivianska förödmjukade dem och våldförde sig på dem. Utan tvivel existerar ett förutbestämt samarbete mellan kuppmilitärerna i Chile och fascistregimen i Bolivia, liksom med diktaturerna i Brasilien och Uruguay, eftersom agenter från dessa länder handlar i överensstämmelse med militärerna i Chile, med samma syfte: att göra slut på alla marxister, demokrater och progressiva, av dem kallade "extremister".

Motviljan och hatet mot bolivianer är desto mer iögonenfallande som militärjuntans chef intar en erkänt fientlig hållning till bolivianer. I en bok hävdar han med historisk och geografisk absurditet att Antofagasta (Bolivias kustremsa) alltid varit chilensk och att vad Chile gjorde i kriget 1897 inte var annat än att återkräva "sitt" territorium; han föreslår t o m en kolonisation av Bolivia.

Även publicerad i.globalarkivet.se

Den militär som innehar presidentämbetet i Bolivia är å sin sida antingen omedveten om den chilenska militärens ställningstagande eller låtsas vara det, och söker ivrigt nå ett snabbt närmande till kuppmilitärerna i Chile. Sanningen är den att båda i praktiken följer samma politiska linje: att den nordamerikanska imperialismen skall upprätthålla herraväldet över våra folk. Det har ingen betydelse vad den ena säger eller skulle kunna säga angående grannlandet. Vad som intresserar dem är att krossa de nationella befrielserörelserna. Detta är det väsentliga för den nordamerikanska imperialismen, och militärerna i Chile, Bolivia, Brasilien och Uruguay lyder order från Pentagon. Vad betyder för dem deras land eller deras folk? De väpnade styrkorna i dessa länder är bara underavdelningar under Pentagons befäl och tjänar monopolen i det imperialistiska USA.

Det är mörka och kalla dagar som gått alltsedan den ödesdigra 11 september i Santiago, som då stod inför våren . . . signal till utegångsförbud . . . helikoptrar dånande genom luften och skottlossning på olika ställen i huvudstaden då signalen till utegångsförbud nätt och jämt hade börjat . . . tanks och stridsvagnar, bussar och vagnar med starkt beväpnade militärer och karabinjärer beväpnade till tänderna, visande tänderna som utsvultna vilda bestar . . . injaga fruktan i folket, varje dag, varje natt . . . skövla bostäder . . . tillfångata och döda obevekligt . . .

Chile ser ut som ett ockuperat land . . . ockuperat av nordamerikanska stridskrafter. Man ser bara yankeuniformer och yankevapen. Soldaterna, de flesta unga, tycks ta efter det amerikanska hånleendet hos de amerikaner som var så skickliga i att mörda i Vietnam, Laos, Kambodja och Latinamerika.

De där chilenska soldaterna, i grupp och starkt beväpnade, verkar känna sig som supermän, och på fritiden skryter de med hur stort antal offer de klarat av. "Jag har redan skjutit tio extremister", säger en. En annan: "Bara sju hittills för min del". Och så talar var och en om hur många han dödat. Hur många av dessa kan ha dödat sina egna vänner eller bröder? Förblindade, med ögonen blodsprängda av trötthet, sömnlösa nätter och ett ursinnigt hat som deras chefer inspräntat i dem . . . eller av fruktan att bli arkebuserade vid vägran att lyda order. Många soldater och officerare sköts för att de vägrade döda sina bröder.

Naturligtvis tar varken press, radio eller televisionen upp sådana här saker eftersom de är under total kontroll. Inte heller säger de något om folkets isolerade motståndsrörelse. Karabinjärer och militärer har fallit för en chilensk medborgares träffsäkra skott när hans hem förstörts. På andra ställen i landet och i vissa delar av Santiago har motståndsrörelsen en början till organisation.

Chile har alltid varit . . . "en fristad mot förtrycket" som dess nationalsång lyder. Politiker från olika riktningar i Latinamerika fick asyl i Chile och det chilenska folkets gästfrihet blev än mer solidarisk under Allendes regering och gällde alla som kämpade för nationell befrielse för sina länder. Därför samlades efter den blodiga fascistkuppen i Bolivia 1971 de demokratiska, progressiva och revolutionära politiker från detta land i stort antal i fristaten Chile.

Forts. på sid. 9

ZISMEN GÅR IGEN

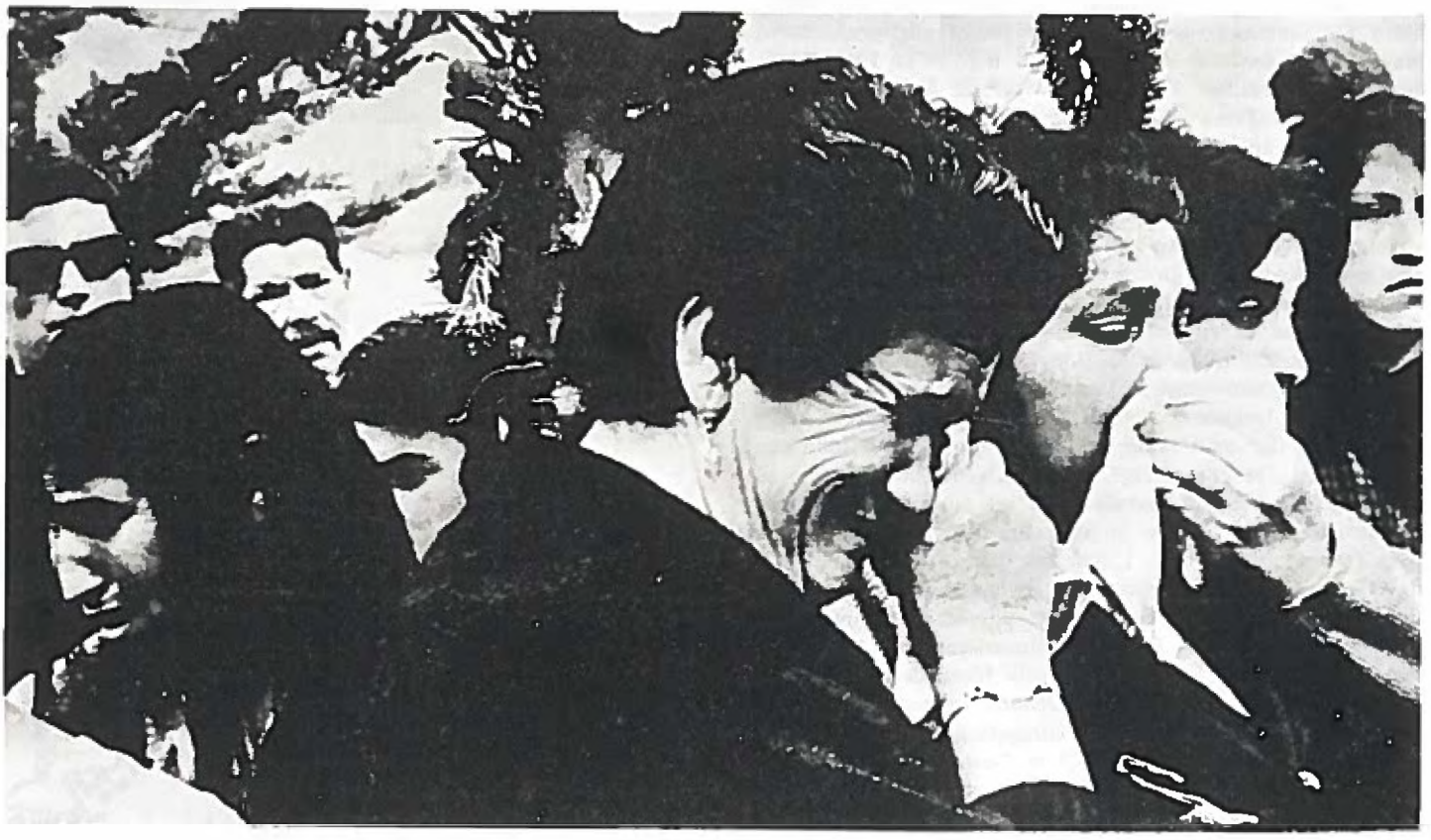

Även publicerad i.globalarkivet.se

Brasiliens militära strategi:

EXPANDERA!

"Latinamerika går dit Brasilien går." R. Nixon 1971.

Brasilien var det första landet att erkänna den chilenska militärjuntan. Det var ingen överraskning för någon. För en lång period har Brasilien varit brohuvudet för imperialistiska intressen i Latinamerika. Brasiliansk militär hade faktiskt dragit upp en plan för att bemöta "existensen av vänsterregeringar i andra latinamerikanska länder".

Planen har kodnamnet ALFA. Den drogs upp av Escola Superior de Guerra 1969 för att ge Brasilien möjligheter att bemöta de så kallade "vänsterstaterna". Vid detta tillfälle var det främst två länder som oroade brasilianarna: Uruguay, med Tupamaros på offensiven, och Chile, vid tiden för Allendes seger.

ALFA-planen var uppdelad i två huvudgrenar. Först och främst föreslog den en förstärkning av Brasiliens interna försvar. Med detta i tankarna köpte man nya vapen: Flygplan från Frankrike och USA, krigsfartyg från England osv. För det andra föreslog ALFA-planen en etablering av "strategiska områden" där Brasilien kunde intervenera om det befanns nödvändigt. Hela Uruguay, delar av den argentinska gränsen, delar av Paraguay, delar av bolivianskt territorium och Guiana utgjorde basen för dessa strategiska områden. När Tupamaros var på offensiven drog den brasilianska armén upp den s k 30-timmarsplanen (Operaco 30 Horas) avsedd för en ockupation av uruguayanskt territorium inom 30 timmar. På en annan front hjälpte brasilianska polisen Uruguay att bilda en egen "dödsskvadron".

Som Jon Rosenbaum påpekar i sin bok "Vapen och säkerhet i Latinamerika" kommer det intensiva vägbyggnadsprogrammet genom både Amazonas och Rio de la Plata-områdena att ge Brasilien 23 transportvägar till dess 9 grannländer. Så fort vägarna är klara kommer Brasilien att ha möjlighet att slå militärt mot vilken ovänligt sinnad nation som helst i Sydamerika med den största och bäst utrustade armén i den södra hemisfären.

Men ALFA-planen glömmer inte bort länder utan gränser med Brasilien, såsom Chile. Det första brasilianarna gjorde var att hjälpa till vid statskuppen i Bolivia mot Torres. För den brasilianska militären är Bolivia "Latinamerikas hjärta" och därför av stor strategisk betydelse. Om kuppen mot Torres inte hade lyckats skulle Brasilien ockupera området kring Santa Cruz, där man skulle hjälpa den bolivianska militären att bilda en "rebellregering". Men statskuppen lyckades, så brasilianarna vann ett brohuvud för att möta "det chilenska problemet". Under ett par år hade Brasilien på den diplomatiska fronten stött Bolivia i dess krav att få "en öppning till havet" — med det menades en genomgång över chilenskt territorium. Men detta var bara ett sätt att konfrontera det "chilenska problemet". I överenskommelsen med ALFA-planen skulle Brasilien bygga en väg som förenade Santos i Sao Paolo med Arica i norra Chile. Genom brohuvudet i Bolivia skulle Brasilien etablera en "rebellregering" i området kring Arica och Antofagasta i norra Chile. Detta skulle naturligtvis ske endast om statskuppen i Chile inte lyckades. Enligt information från exilbrasilianer i Chile, landade mer än en månad

Även publicerad i.globalarkivet.se

före statskuppen dagligen ett flygplan från "Corriero Nacional" nära Antofagasta, varje gång illegalt medförande fem brasilianska poliser.

Den topphemliga ALFA-planen läckte ut från den brasilianska arméns högkvarter i Rio de Janeiro, och en kopia anlände till Chile. I ett av sina sista nummer före statskuppen publicerade tidningen "Chile Hoy" några detaljer om den plan som gör Brasilien till ett brohuvud för imperialismen i Latinamerika.

De senaste rapporterna från Chile säger att Sergio Fleury, chef för "Operación Bandeirantes", en av de mest brutala grupperna i den brasilianska politiska polisstyrkan, och en ledare för "dödsskvadronen" nu är i Chile och leder mer än 300 experter i "förhör".

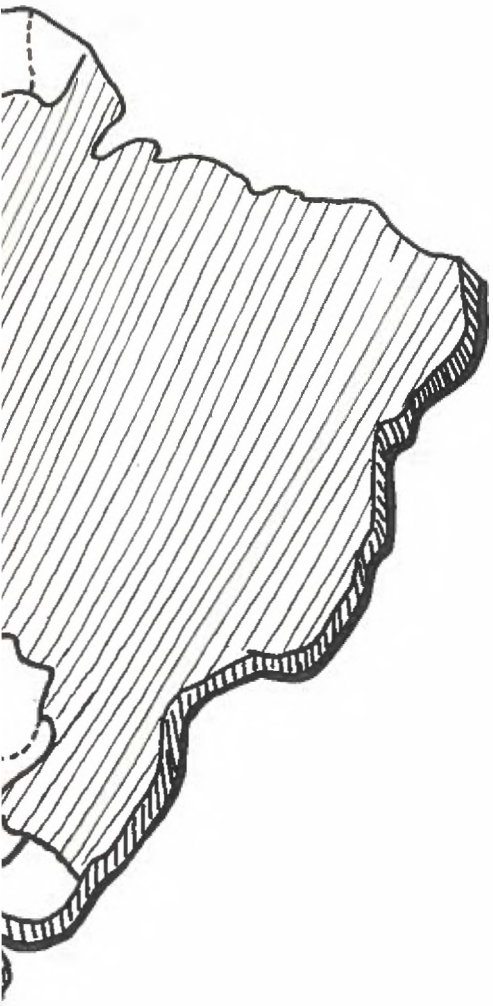

Mönstret . . . Forts. från sidan 7

Brasilien 1964, Bolivia 1971, Uruguay 1972 och Chile i september 1973. Ett efter ett föll de i de militära fascisternas ståthållarhänder. Paraguay är redan i den situationen sedan nära två decennier. Är detta en tillfälighet? Först makt över länderna i La Platas flodområde där de två relativt sett mest utvecklade länderna i Latinamerika ligger, Brasilien och Argentina. Sedan länderna i Andiska pakten och framförallt makt över området kring Amazonfloden där även Bolivia utgör en del. Sådan är den nordamerikanska imperialismens strategi för att komma fram till ett totalt herravälde över länderna i Latinamerika. Och erfarenheterna av den ena kupprörelsen efter den andra gör dem alltmer perfekta. Allt är samordnat. Brasilien spelar i Latinamerika rollen av polis i den nordamerikanska imperialismens tjänst. Det är "modellen" för en regering som stöds av Nixon, och den underhålls och stärks med alla medel. Brasilien är i praktiken i händerna på internationella monopolföretag, huvudsakligen nordamerikanska. En fabulös skuldsättning och det effektiva bortförandet av dess naturliga resurser förvärrar den bottenlöst orättvisa utvecklingen av dess ekonomi och fattigdomen och svälten för de stora massorna av lant- och arbetarbefolkningen. Detta är det land som är mest beroende av nordamerikansk kapitalism. Och detta är "modellen" som Nixon rekommenderar för folkets massor.

Den blodiga kuppen i augusti 1971 i Bolivia var en överenskommelse mellan imperialismen i USA och den brasilianska och bolivianska militären. De argentinska militärerna stod heller inte främmande inför kuppen.

Med erfarenhet från Brasilien kunde de bolivianska militärerna och de reaktionära politiska partierna (Falande socialista boliviana) av fascistiskt utseende och Movimiento nacionalista revolucionario (höger), utveckla ett systematiskt och intensivt förtryck av den nationella befrielserörelsen. Häxprocesserna gick till som på Hitlers och Mussolinis tid. Alla demokratiska institutioner krossades, alla mänskliga rättigheter och konstitionella fri- och rättigheter upphävdes. Tusentals hem förstördes, man mördade och tillfångatog, och koncentrationslägren fylldes. Det skapades "säkerhetshus", verkliga avgrunder av förbrytelser och tortyr och förläggningarna gjordes om till fängelser, gudstjänstlokaler, kyrkor och kloster skövlades. Förtrycket har inte slutat. Detta förföljande utan uppehåll gjorde att många politiska ledare och fackföreningsledare på olika nivåer liksom studenter, lärare och folk med intellektuella yrken, präster och nunnor sökte asyl i Chile.

Bilden blir fullständig om man håller i minnet att Bolivia inte haft diplomatiska förbindelser med Chile sedan 1962. Därför är de bolivianska politiker som fick asyl i Chile i en ytterst allvarlig situation. De måste fly. De måste eftersträva och kämpa för slutet på den utsugning och det förtryck av deras folk som den nordamerikanska imperialismen utövar genom fascistregimen under ledning av militären Banzer, vilken mer än någonsin har kontroll över näringsliv och finanser, kulturliv och väpnade styrkor i Bolivia.

Vital
(Boliviansk flykting i Sverige)

Även publicerad i.globalarkivet.se

Stora förändringar vid universiteten Militären besätter nyckelposter

En av militärjuntans första åtgärder efter kuppen har varit att attackera universiteten. Denna attack formades först till en närmast hysterisk bokbränning; under juntans första dagar förstördes bibliotek av rädsla för att någon marxistisk litteratur skulle dölja sig bland hyllorna. Utöver detta har de filosofiska, sociologiska, psykologiska och journalistiska fakulteterna vid både Chiles Universitet och Universidad de Conceptión tillsvidare stängts, och kurserna vid dessa fakulteter sedan 1970 har förklarats ogiltiga.

Ett annat tecken på juntans förföljelsemani ifråga om universiteten är avskedandet av alla beslutsfattande tjänstemän, trots att många av dessa helhjärtat stödde högern och i en del fall t. o. m. gav kuppen sitt fulla stöd. Ett exempel på dessa är Edgardo Berringer, f. d. rektor för Chiles universitet och en av de mest extrema motståndarna till Unidad Popular. Hans inställning kan bäst klarläggas i en intervju, publicerad i den juntavänliga högertidskriften "Ercilla" veckan 10/10—16/10:

"Efter regeringens nödvändiga och oundgängliga fall", säger Berringer, "ansåg jag det vara min plikt att ge till känna min övertygelse att universitetens tjänster till den nationella återuppbyggnaden och pacificeringen skulle utföras inom deras egen institutionella ram. Jag ansåg att det var de självstyrda universitetens rättighet att ta fullt ansvar för vad som skulle behöva åtgärdas inom dem. Jag kände också att min fortsatta tjänst som rektor skulle inriktas på att utföra denna lösning. Juntan ansåg emellertid efter en djupt uttänkt analys att det var nödvändigt att besluta annorlunda — min uppgift är därför slutförd."

Om juntan ser det som nödvändigt att sparka så pass lojala supportrar som Berringer är det inte svårt att föreställa sig hur dom behandlar vänsterinriktade universitetstjänstemän. Ja, juntans deklarerade mål är, som sägs i "El Mercurio" den 10 oktober, "den totala reorganisationen av universiteten". I samma nummer rapporteras om den nye undervisningsministerns, viceamiral Hugo Castro, bedömningar och intentioner.

"Landet har åsett", säger Castro, "hur långt universiteten har kommit från sin naturliga uppgift som centrum för forskning och avancerade studier, där kultur skapas och yrkesmässig teknisk personal utbildas. Många universitet", fortsätter han, "har blivit centrum för marxistisk indoktrinering och till och med sanktionerat våld och illegalt vapeninnehav. Detta berodde till största delen på inflytandet från oönskade utlänningar på unga chilenare". Han konstaterar sedan att "mycket av den extremistiska agitationen som förde Chile till avgrundens rand uppstod i universiteten", och på grund av behovet att besvara denna destruktiva marxistiska aktivitet, blev resten av akademikerna, studenterna och de anställda tvungna att åsidosätta sina plikter för att engagera sig i striden om makten.

På grund av denna generella politisering vid universiteten kan inte juntan, säger ministern, hoppas att de existerande universitetsmyndigheterna klarar av problemen själva. Därför blir endast de rektorer som är "direkt pålitliga" anställda, och dessa väljs ut från militären, eftersom "landet inte har råd med lyxen av politisering och oordning vid universiteten".

Dessa nya rektorer ges en i det närmaste oinskränkt makt att totalt reorganisera den högre utbildningen. De har makten att utse enmansmyndigheter och -kommittéer, att kontrollera administrativa och fiskala affärer och formulera universitetens inriktning, allt enligt juntans dekret. Icke desto mindre försäkrar viceamiral Castro att "det är inte en fråga om att förstöra de verkliga värdena av universitetens självständighet. Tvärtom blir dessa återställda", säger han, "genom utrotningen av den som försökt ta över kontrollen av universiteten för att kunna ignorera dess verkliga funktion och idé".

1966 och 1967 års reformer vid Katolska universitetet och Universidad de Chile i Santiago fördöms helt enkelt som "politiska manövrer" tänkta att reducera universitetsledningens makt till förmån för ett större inflytande för studenter och anställda, något som juntan klart och tydligt har svårt att sammankoppla med sin uppfattning om "universitetens sanna roll". I de förslag som ligger till grund för reorganisationen av universiteten ingår en djupgående undersökning med målet att kontrollera alla studiekurser, forskningsprojekt, fördelning av pengar och stipendier. Alla åtgärder förklaras nödvändiga för universitetens eget bästa, och juntan förbehåller sig rätten att med beväpnade styrkor besätta statliga institutioner när och var som helst.

I sin terror slår militären blint omkring sig med metoder som motverkar deras egna intressen. Chilenarna är med rätta stolta över sina universitet, som har gott rykte i hela Latinamerika. Juntans förstörelse av deras bibliotek och den klumpiga inblandningen i universitetens struktur och organisation tjänar endast till att skapa främlingsskap från de delar av medelklassen där man räknat med stöd för sin sak.

Även publicerad i.globalarkivet.se

Flykting från Uruguay berättar

Jag reste till Chile 1971, fick arbete på jordbruksministeriet och var samtidigt korrespondent för en tidning i Uruguay. Därigenom fick jag stora möjligheter att besöka fabriker och gårdar ute på landsbygden. Jag blev alltid väl emottagen. Man betraktade mig som en vän och kamrat, inte som en utlänning. I samband med militärkuppen i september 1973 blev jag anhållen enbart därför att jag var utlänning. Det fanns ingen konkret anklagelse mot mig. Den intensiva hatkampanjen mot utlänningar var kulmen på högerpartiernas häxjakt på utlänningar månaden före kuppen. Vi visste att kuppen skulle komma. Vad som förvånade var kraften och brutaliteten hos militärerna samt sammanhållningen inom armén. Det fanns visserligen planer på motstånd mot militären, men dessa planer gällde bara för några dagar. Karabinjärerna uppträdde som vilddjur, slog, sparkade, slängde ut okvädingsord, speciellt då mot utlänningarna. De hotade hela tiden med att vi inte skulle leva till påföljande dag. Efter några dagars polisförhör fördes jag och mina medfångar till Nationalstadion. Vi sov på jordgolv med en filt över oss. Det var svårt att sova. Klockan 10 på förmiddagen fick vi vatten och litet kaffe, på eftermiddagen en kopp buljong eller bönor. På förmiddagarna fördes vi ut en stund för att få litet sol och luft. Då kunde man se att många hade märken av svåra slag på kroppen. Andra var "prydda" med hatord, inrispade med bajonetter. Många hade också fått upprepade elchocker. Trots den svåra situationen fanns det en stor solidaritet mellan fångarna på stadion. Vi kände oss moraliskt mer högtstående än vakterna som riktade vapnen mot oss. Många av soldaterna var för övrigt själva rädda att bli skjutna. Men många visade ändå sin solidaritet med oss, t. ex. genom att ge oss cigarretter och mat. Jag skulle tro att 90 % av soldaterna gav oss någonting. De flesta hade helt enkelt tvingats till att delta i kuppen. En armé där soldaterna tvingas att lyda order på grund av rädsla måste vara en svag armé.

Framtiden — i Chile och Latinamerika

Det fanns en stark moral hos de människor som satt på stadion. Men det fanns också en stark rädsla inför medvetenheten om bristen på organisation hos vänstern. Ett stort organisatoriskt arbete ligger framför oss, sa många. Kampen mot fascismen måste nu föras klandestint, men det tar antagligen ca ett år innan ett ordentligt motstånd hunnit organiseras. Vad som hänt i Chile, har också hänt i andra latinamerikanska länder. Hela Latinamerika genomgår nu en process av fascistisering. Folket kommer att få allt mindre möjligheter att föra kampen på laglig väg. Men det hindrar ju inte att det i vissa länder kan föras en öppen politisk kamp parallellt.

Jag tror att Latinamerika inom kort kommer att förvandlas till ett stort slagfält mot imperialismen och oligarkin. Det blir ett nytt Vietnam. Vi kommer att behöva hjälp från andra länder. I Sverige kan ni hjälpa till att avslöja fascismen i Latinamerika, vägra sälja vapen etc.

De största möjligheterna att bekämpa fascismen finns idag i Chile. Där är arbetarnas medvetandegrad hög och spåren av de senaste tre åren kan inte strykas ut på en dag. Dessutom har de ekonomiska problem som Allenderegimen brottades med, bara förstärkts av fascisterna. Visserligen kommer USA att försöka hjälpa till att övervinna de ekonomiska problemen genom krediter, vetelaster osv, men det chilenska folket låter sig inte luras.

Det viktigaste är att folket har medvetande. När motståndet organiseras kommer det att bli framgångsrikt. Slagen har varit många och hårda — men inte dödliga. Vietnam är ett viktigt exempel för oss. Där vände sig ett litet land mot en stor fiende. Därför tror jag på seger i Chile och i övriga länder i Latinamerika.

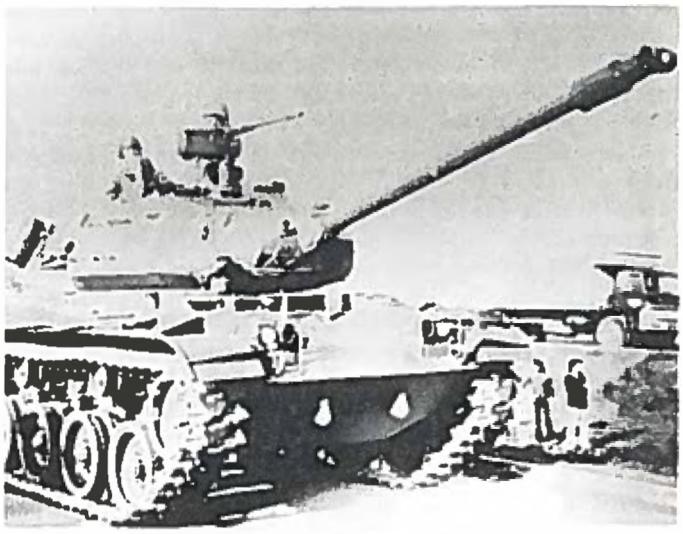

Även publicerad i.globalarkivet.se

Fascismen i Chile

MILITÄRJUNTANS EKONOMISKA POLITIK

Situationen idag

Parallellt med det råa militära och politiska förtrycket mot folket har den chilenska fascistjuntan vidtagit åtgärder på den ekonomiska politikens område som drabbat arbetarklassen och stora delar av mellanskikten med en fruktansvärd brutalitet. Priserna på nödvändighetsvaror som livsmedel, kläder och bussbiljetter har i genomsnitt mer än tredubblats sedan den elfte september i år, samtidigt som de av UP utlovade löneförhöjningarna till den första oktober helt uteblivit för alla utom för militärer och liknande kretsar. Arbetare och tjänstemän har fått nöja sig med synnerligen torftiga "gratifikationer" och "premier" som inte ens täcker prishöjningarna på bröd. Det finns nu gott om varor i Chiles butiker, men kunder är sällsynta, juntans egna talesmän ("El Mercurio", internationella upplagan, 19—25 nov.) erkänner att detaljhandelsomsättningen i november låg drygt 25 procent under motsvarande siffror för augusti i år, dvs. den månad som präglades av åkeriägarlockout, köpmannastrejk och massivt ekonomiskt sabotage från borgarklassens sida. Trots de höga priserna är dock den chilenska överklassen rätt nöjd, eftersom alla fattiga och därmed köerna nu försvunnit från butikerna.

Det öppna och dolda tiggeriet, som under UPs tid var av ganska begränsad omfattning, florerar som aldrig förr på Santiagos gator. Rapporterna från Chile vittnar om att aldrig har så många människor setts gräva i soptunnorna i jakt på något ätbart som under den senaste månaden. Arbetslösheten har stigit katastrofalt; förutom de hundratusentals UP-anhängare som avskedats eller "omplacerats" till usla jobb har en mängd arbetare och tjänstemän fått sparken efter juntans alla "besparingskampanjer" och till följd av den låga omsättningen på varor; många fabriker som tidigare gick i två eller tre skift har nu inskränkt driften till ett enda.

Till detta skall läggas de speciella problem som drabbat vissa branscher till följd av undantagstillståndet och det ständiga utegångsförbudet på kvällar och nätter; hotell- och restauranganställda avskedas i tusental, liksom en stor del av Chiles skådespelare, musiker, biografanställda m. m. Även de flesta av Chiles prostituerade idag står utan försörjning.

Den svällande förtryckarapparaten förmår inte på långt när absorbera de väldiga överskott på arbetskraft som juntans politik har skapat.

Den ekonomiska situationen för det chilenska folket idag är desperat. Tiotusentals familjer står helt utan familjeförsörjare, och många barn har fått båda sina föräldrar avrättade eller arresterade. Mångdubbelt fler har drabbats av avskedanden, ofta men långt ifrån alltid av politiska skäl, och även de arbetare och lägre tjänstemän som fått behålla sina liv och jobb drabbas hårt av juntans repressiva pris- och lönepolitik. Också inom medelklassen är ekonomin ansträngd, vilket bl. a. de omfattande utförsäljningarna av dollar vittnar om (mängder med småföretagare och tjänstemän hade tidigare hållit en stor del av sina besparingar i dollar, vilka nu växlas in i bankerna till mycket låga kurser — juntans banker påstår sig ha fått in 16 miljoner dollar från privatpersoner bara på några veckor).

Endast imperialisterna, storgodsägarna och Chiles kapitalister — grupper vilka nu får tillbaka en stor del av de jordegendomar och företag de förlorade under UPs tid — har idag anledning att vara belåtna med juntans ekonomiska politik.

Vi skall inte ha några illusioner om vad fascistjuntans politik kommer att innebära i framtiden. De som står bakom och stöder Pinochet & Co. besjälas knappast av någon "tjäna folket"-ideologi, och att arbetarklassen i Chile fortsätter att svälta kommer inte det ringaste att påverka juntans ekonomiska planer. Fascistjuntan kommer även i fortsättningen att satsa på monopolen, och det klart uttalade syftet är att försöka upprepa Brasiliens "ekonomiska mirakel" — ett mirakel som inneburit ökad misär för den brasilianska arbetarklassen och för fattigbönderna men som inneburit goda profiter för imperialisterna och storbourgeoisin, med rätt så feta smulor över till privilegierade tjänstemannagrupper. En dylik ekonomisk "utveckling" förutsätter fascistdiktatur och terror — att begära att regimerna i Brasilien och Chile skulle "återinföra demokratin" (= den borgerliga demokratin) vore detsamma som att dels begära att de frivilligt skulle avstå från makten, dels att de skulle överge sina ekonomiska program, *vilkas genomförande kräver politiskt förtryck*.

Men hurudana är utsikterna för juntan att lyckas med sin ekonomiska politik?

Det ekonomiska läget vid tiden före kuppen

Under Allendes och UPs sista år förvärrades den ekonomiska situationen i Chile kraftigt. Galopperande inflation, långa köer, stora betalningsbalansunderskott, sjunkande jordbruksproduktion och stagnerande industriproduktion präglade Chile under hela år 1973. Stora befolkningsgrupper fick se sina reallöner sjunka till eller t.o.m. under nivåerna före 1970, under Freis magra år. Orsakerna till denna försämring av ekonomin stod framförallt att finna i borgarklassens och USA-imperialismens sabotage och bojkottaktioner och i den oerhörda polarisering och skärpning av klasskampen som ägde rum, men även ineffektivitet och planlösa improvisationer från UP-regeringens sida bidrog till att problemen förvärrades.

Den chilenska kapitalismen befann sig, kort sagt, i en mycket djup politisk och ekonomisk kris.

Förtryckets ekonomiska funktion

Som första punkt på fascistjuntans program för det "nationella återuppbyggnadsarbetet" stod ett snabbt återvinnande av borgarklassens och USA-imperialismens "förtroende" för Chile. Det är bl. a. i detta sammanhang man får se den exem-

Även publicerad i.globalarkivet.se

pellösa repressionen mot arbetarklassen, mot fackföreningsrörelsen och mot vänsterpartierna: det gällda att snabbt återställa kapitalets lag och ordning, det gällda att krossa motståndet så effektivt som möjligt. Inhemska och utländska kapitalister måste övertygas om att det var "riskfritt" att investera igen, om att juntan var beredd att upprätthålla "lugnet på arbetsmarknaden" med vilka medel som helst.

Denna första del av operationen lyckades relativt bra. Den chilenska borgarklassen blev imponerad av sina militärers effektivitet på det repressiva planet. "För första gången på länge kan jag skratta", berättade belåtet en chilensk kapitalist, Andromico Lusic, för "Business Week" (29.9.73) kort efter kuppen. "Jag sjunger för mig själv i duschen", fortsatte Lúksic, "och hela dagarna är fyllda med planer för framtiden". "El Mercurio", Chiles ledande högertidning, och nordamerikanska finanstidningar släpper ständigt fram kapitalister som uttrycker sin tillförsikt inför framtiden; att övertyga finanskretsarna om att Chile återigen blivit ett land med goda profiter är en av huvuduppgifterna för juntan. Här hemma i Sverige stämde Assar Svensson, ägare till SKEGA och moderat riksdagskandidat i år, in i kören av belåtna kapitalister: "Jag är glad över att president Allende försvunnit från scenen. Nu kan mitt företag i Chile överleva. Militären kommer att stötta oss företagsledare . . . Vi väntade varje dag på att SKEGA i Chile skulle socialiseras. Nu ser vi ljust på framtiden igen." (Aftonbladet 14.9.73.)

Juntan kommer att fortsätta att få stöd från inhemska och utländska kapitalister. Förtroendet för Chile är tills vidare återställt. Men för hur länge? Detta beror, bland annat, på den chilenska vänsterns fortsatta agerande och på den framtida ekonomiska utvecklingen i landet. Och dessa perspektiv är mycket oroande för den chilenska borgarklassen och för dess fascistjunta.

Kapitalets politiska risker

Den politiska utvecklingen först. Ingen kapitalist, inte ens den allra dummaste, kan på allvar tro att den chilenska arbetarklassen är krossad politiskt. Det relativa lugn — som är mycket relativt, aktivt motstånd förekommer på många håll — som råder idag är en följd av en taktisk reträtt från vänsterns sida. Motoffensiven kommer, och det är ingalunda riskfritt att göra större investeringar. Idag samarbetar borgarklassen lojalt med juntan — ekonomiskt sabotage förekommer självfallet inte längre från industrikapitalisterns och storgodsägarnas sida (vilket det gjorde på UPs tid), och åkeriägarnas lastbilar rullar återigen på vägarna. Läkare, tekniker, butiksinnehavare och andra konservativa yrkesgrupper går inte längre i strejk. Men är detta tillräckligt för att kapitalet skall våga investera? Kan man lita på att fascismens lag och ordning kommer att kunna upprätthållas även i framtiden? Kan arbetarklassen och vänsterpartierna hållas nere med bajonetternas hjälp i all evighet? Nej, självfallet inte, och såväl inhemska som utländska kapitalister kommer att vara mycket återhållsamma med nyinvesteringar — de politiska riskerna består.

"Det nationella återuppbyggnadsarbetet"

Även bortsett från de politiska aspekterna är dock framtidsutsikterna dystra för den chilenska ekonomin under fascistiskt styre. På kort sikt är uppgifterna stora: att reparera skadorna efter de omfattande sabotagen före kuppen och efter den personella och materiella förödelsen i samband med och efter kuppen är dyrbart. Maskiner och t. o. m. hela fabriker är förstörda, vårsådden blev allvarligt försenad (bl. a. av åkeriägarlockouten före kuppen som förhindrade distributionen av utsäde och konstgödsel), många utbildade arbetare, tjänstemän och tekniker är dödade eller fängslade, mängder med militärmateriel har förbrukats eller förstörts och behöver ersättas, etc.

Till detta "rekonstruktionsarbete" får juntan viss hjälp: vapen och läkemedel från Brasilien och Bolivia, krediter från USA, vete från Kanada, m. m. Det tycks även som om juntan hittills har lyckats förmå många chilenare att mer eller mindre frivilligt engagera sig i "återuppbyggnadsarbetet" genom bl. a. obetalt övertidsarbete (graden av frivillighet är svår att bedöma, eftersom det mesta övertidsarbetet utföres under hot om avskedande och andra former av repressalier). Men vad händer på litet sikt med den chilenska ekonomin?

Vad juntan v i l l skall hända är uppenbart: hela den nya ekonomiska politiken är inriktad på att tillvarata de stora inhemska och utländska bolagens behov av profiter i syfte att förmå dessa att investera.

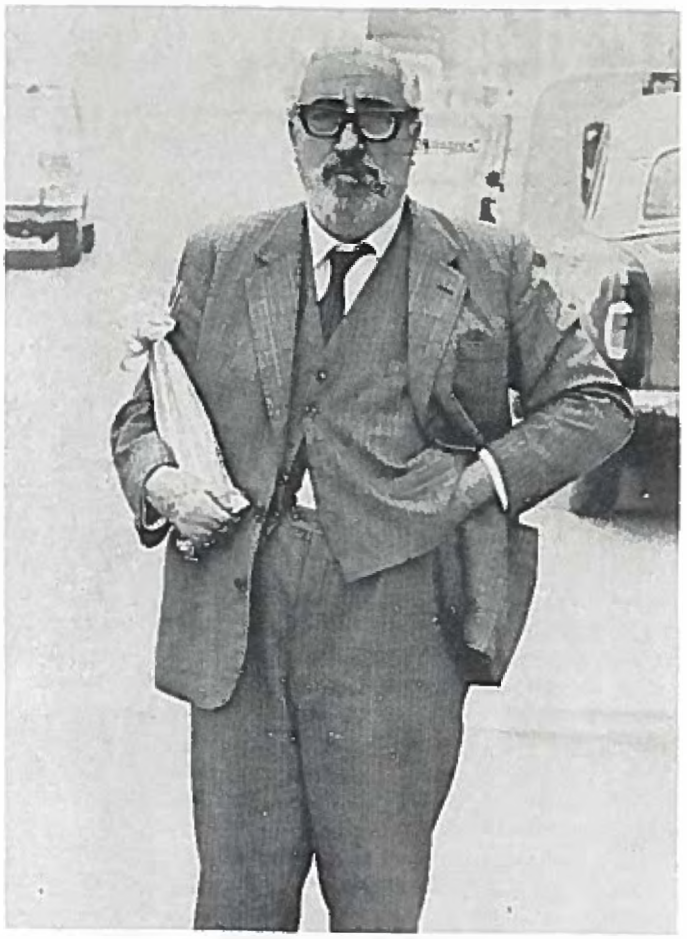

Även publicerad i.globalarkivet.se

Fascismen i Chile

Den nuvarande ekonomiministern, Fernando Léniz Cerda, är hämtad från "El Mercurio" (där han tidigare var direktör) och representerar den med USA-imperialismen mest intimt lierade delen av den chilenska borgarklassen. "Liberaliseringen" av ekonomin — den snabba avvecklingen av priskontrollerna (dock ej av lönekontrollerna), återlämnandet av företag och jord till deras forna ägare, räntehöjningarna, liberaliseringen av utrikeshandeln, devalveringarna, m. m. — ligger helt i linje med USA-imperialismens och den dominerande fraktionens av den chilenska borgarklassens intressen. Det är dessa grupper som står bakom den nya ekonomiska politiken och som favoriseras av denna.

Men problemen är stora, och frågan är om profiterna kommer att bli så höga som kapitalet kräver för att vilja investera

Den begränsade marknadsstorleken

En allvarlig begränsning är marknadens ringa storlek. Vem skall köpa de varor som produceras? Med Chiles extremt ojämna inkomstfördelning — en inkomstfördelning som blir ännu mycket mer ojämn till följd av juntans politik — är marknaden för konsumtionsvaror synnerligen begränsad. För att söka lösa detta och andra problem har juntan förklarat att man avser att satsa på exportsektorn (vilket Brasilien sedan länge har gjort), men det förefaller helt otroligt att Chiles industri och jordbruk skall komma att kunna konkurrera framgångsrikt på världsmarknaden. Återstår då konsumtionsvaror för överklassen, i regel konsumtionsvaror som kräver litet arbetskraft vid framställningen men mycket utländsk valuta.

Arbetslösheten och misären består alltså. Att bredda marknadens storlek genom en mot arbetarklassen generösare inkomstpolitik skulle hota vinsterna i många branscher och är därför olämpligt, och dessutom skulle en mycket stor del av arbetarklassens höjda löner användas till livsmedel — med köer, inflation och stora importbehov av jordbruksprodukter till följd. Det utländska privata kapitalet, som juntan hoppas så mycket (för mycket) på är heller inte intresserat av en sådan politik. Kort sagt: en inkomstfördelningspolitik kommer juntan definitivt icke att satsa på, även om en sådan skulle innebära en högre sysselsättningsgrad och mindre misär för folket.

Valutasituationen kritisk

Ett annat svårt problem för juntan är valutasituationen. Chiles utlandsskuld — som framför allt Frei-regimen ådrog landet — uppgår idag till över fyra miljarder dollar, eller cirka fyra gånger de årliga exportintäkterna. Om Chile skall uppfylla alla sina betalningsskyldigheter gentemot utlandet vilket juntan försäkrat att man har för avsikt att göra, man vill t. o. m. förhandla med de nationaliserade kopparbolagen om "skälig kompensation" — kommer över hälften av exportintäkterna att gå åt till ränte- och amorteringsbetalningar på denna gigantiska skuld. Om man inte fullgör sina "förpliktelser" mot imperialisterna får man inga nya lån, och samarbetet med imperialismen skulle försvåras högst avsevärt.

Redan nu kan man f. ö. se att juntan icke fått det ekonomiska stöd från USA-imperialismen som den räknat

Även publicerad i.globalarkivet.se

med att få. De krediter Chile fått är mindre än väntat — "El Mercurio" antyder t. ex. ganska öppet en viss besvikelse över USA:s "attityd" — och villkoren är mycket hårda, med höga räntor och korta återbetalningsperioder. Som konstgjord anding något år eller så duger de krediter man hittills beviljats eller fått löfte om, men därefter blir situationen än mer kritisk. Och USA-imperialismen är idag mindre beredd än någonsin att satsa på ekonomiskt stöd på goda villkor åt Chile — till den ständigt akuta dollarkrisen och betalningsbalanskrisen tillkommer nu "energikrisen" som ytterligare hot mot USA:s ansträngda ekonomi. USA vill idag inte satsa mycket på Chile — tvärtom vill man ha utdelning på de summor man redan lagt ned.

Vad vidare gäller perspektiven för Chiles utrikeshandel är den inte mycket ljusare för juntan. Visserligen har kopparpriserna fördubblats på drygt ett år, men världsmarknadspriserna på jordbruksprodukter och bränslen — de två tyngsta posterna i Chiles import — har stigit lika snabbt, i fallet olja ännu snabbare (den chilenska militärapparaten kräver mycket olja — utsikterna för gerillakamp förbättras ju dyrare och ju mer svåranskaffad oljan blir). Underskotten i betalningsbalansen är enorma, och för att klara skuldbetalningarna fordras en mycket drastisk minskning av Chiles import. Det blir det chilenska folket som får betala, men juntans politiska ställning försvagas självfallet av de tributer som även en stor del av mellanskikten kommer att få vara med om att betala.

Låg tillväxttakt, sjunkande reallöner, arbetslöshet och svår brist på importerade varor väntar det chilenska folket under fascisternas styre.

Fascismens ofrånkomliga misslyckande

Juntans dilemma är olösligt. Investeringarna kommer att bli helt otillräckliga och dessutom skevt inriktade på varor av lyxkaraktär, och fascisternas ekonomiska politik kan aldrig någonsin medföra någon ekonomisk utveckling för folkmajoriteten. För ekonomisk utveckling är det nödvändigt att frigöra Chile från imperialismen (och alltså från kapitalismen), och juntans pro-imperialistiska och pro-monopolistiska politik kommer på lång sikt bara att förstärka den chilenska ekonomins alla defekter och förvärrar dess kroniska kris. Juntans recept mot stagnationen och valutakrisen gör bara sjukdomarna värre, liksom alltid när beroende borgarklasser satsar på en pro-imperialistisk ekonomisk politik som försöker bekämpa effekterna av en djupgående, strukturellt betingad kris men som i själva verket endast får till konsekvens att krisens orsaker förstärks.

Återigen: att arbetarklassen drabbas ekonomiskt besvärar inte Chiles junta. Från arbetarklassen har fascisterna ändå inget politiskt stöd att vänta, och de vet att endast med rent militärt förtryck kan arbetarna hållas i schack. Men det missnöje som den ekonomiska politiken skapar är långt ifrån inskränkt till arbetarklassen, och stödet åt juntan kommer att bli mer och mer begränsat ju längre tiden går. Idag kan vissa individer ur mellanskikten till nöds acceptera juntans propaganda om att "dra åt svångremmen" efter "UPs ekonomiska katastrof". Men inga förbättringar är i sikte — inte nästa år, inte heller om två eller fem år, ty fascisternas ekonomiska program kommer tvärtom att visa sig mer odugligt ju längre tiden går. Stora grupper ur mellanskikten kommer att proletariseras och förena sig med arbetarklassen i kampen för socialismen; andra kommer att knäckas personligen, undandra juntan allt stöd och försjunka i resignation — småborgarens form av passivt motstånd. Den redan nu klart märkbara splittringen inom den härskande klassen kommer att öka, och relationerna till USA-imperialismen — vars politiska och ekonomiska dekadens fördjupas alltmer — blir långt mindre friktionsfria och inbringande än vad den ganska naiva fascistjuntan hade hoppats.

Chiles synnerligen impopulära gorillor kommer att bli alltmer isolerade. Förutsättningarna för att störta dem är goda, om bara Chiles revolutionärer har tålamod att låta motsättningarna mogna och att förbereda sig ordentligt för de kommande konfrontationerna.

CHILEBULLETINEN
I detta nummer medverkar följande:
Anna-Karin Sjödin
Stefan de Vylder
Foto: Karl Erik Jagare
Layout: Per Carleson
Ansvarig utgivare: Anna Venegas
Tryck: Civiltryckeriet i Kristianstad AB
Tidningens adress: Gamla Brogatan 29
111 20 Stockholm, tel. 21 27 23
Äldre nummer kan rekvireras från denna adress.
Prenumerationspris för 6 nummer är 15 kr.
Postgiro 88 72 33-5.

Även publicerad i.globalarkivet.se

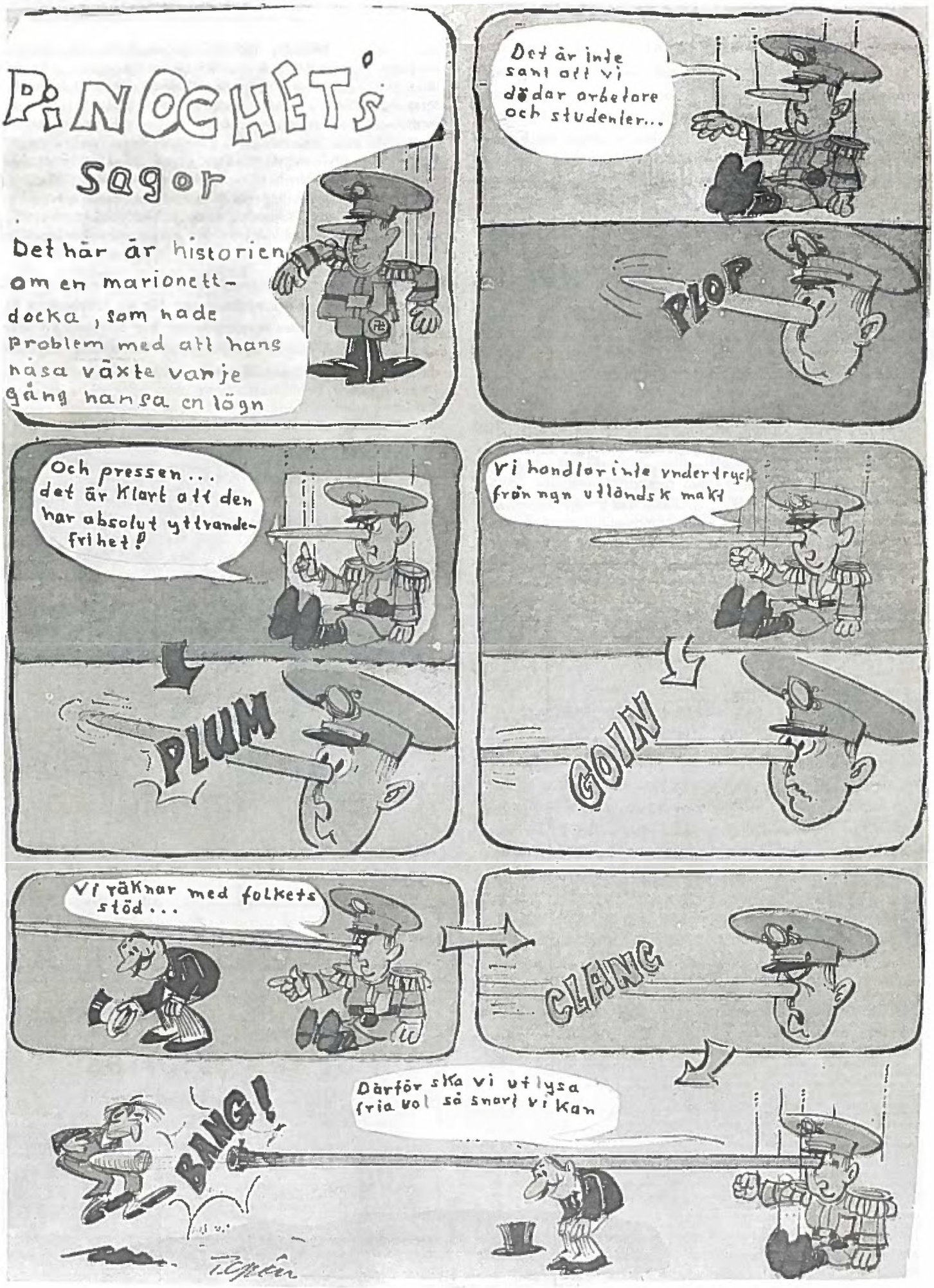

Även publicerad i.globalarkivet.se